

26 Cdo 3090/2019

22. 1. 2020, Nejvyšší soud

Text judikátu

26 Cdo 3090/2019-326

USNESENÍ

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Pavlíny Brzobohaté a soudců Mgr. Lucie Jackwerthové a JUDr. Miroslava Feráka ve věci žalobce **Společenství XY**, IČO XY, se sídlem v XY, zastoupeného JUDr. Markétou Surgovou, advokátkou se sídlem v Praze 1, Panská 891/5, proti žalované: **K. M. P.**, narozené XY, bytem v XY, zastoupené Mgr. Petrem Lešetickým, advokátem se sídlem v Praze 1, Na Poříčí 1071/17, o zaplacení 66 346 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 6 C 256/2016, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. dubna 2019, č. j. 17 Co 231/2017-300, takto:

I. Dovolání **se odmítá**.

II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 4 936,80 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. Markéty Surgové, advokátky se sídlem v Praze 1, Panská 891/5.

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 10 (soud prvního stupně) rozsudkem ze dne 25. 4. 2017, č. j. 6 C 256/2016-181, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci „66 346 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 20 069 Kč od 1. 10. 2015 do zaplacení, ve výši 8,05 % ročně z částky 21 896 Kč od 1. 10. 2015 do zaplacení, spolu s poplatkem z prodlení ve výši 1 promile z dlužné částky za každý den prodlení z částky 24 381 Kč od 30. 1. 2016 do zaplacení, do tří dnů od právní moci rozsudku“, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 19. 10. 2017, č. j. 17 Co 231/2017-226, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, č. j. 26 Cdo 356/2018-266, byl rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Po právní moci rozsudku odvolacího soudu, před jeho zrušením dovolacím soudem, žalovaná požadované plnění žalobci zcela uhradila.

V novém řízení před dovolacím soudem vzal žalobce z tohoto důvodu žalobu zpět, odvolací soud zpětvzetí žaloby ze dne 27. 3. 2019 shledal neúčinným a ve věci rozhodl (v pořadí druhým) rozsudkem ze dne 11. 4. 2019, č. j. 17 Co 231/2017-300, kterým změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl; současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Zjistil shodně se soudem prvního stupně, že žalobce (správce domu) vyúčtoval žalované (vlastnici jednotky) nedoplatky za služby za roky 2012 – 2014 v celkové výši 66 346 Kč, a ztotožnil se i s jeho právním posouzením, že vyúčtování byla řádná a přivedla splatnost nedoplatků v nich uvedených. Uzavřel, že žaloba byla podána důvodně, neboť žalobci uplatněný nárok podle hmotného práva náležel, ale protože jej žalovaná již zaplatila, nelze jej přiznat.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které Nejvyšší soud projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas při splnění podmínky povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud nejprve zabýval tím, zda je podal účastník k tomu subjektivně oprávněný.

K podání dovolání je subjektivně oprávněn pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. usnesení Nejvyššího soudu z 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, uveřejněné pod č. 28/1998 časopisu Soudní judikatura, v usnesení z 1. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2357/2000, dále např. v usnesení z 1. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3324/2013). Dovolání proto zásadně nemůže podat žalovaný, je-li žaloba o zaplacení peněžité částky proti němu zamítnuta, neboť soud měl za to, že nebyla podána důvodně.

V souzené věci je však situace odlišná. Žalovaná poskytla žalobci požadované plnění na základě pravomocného rozsudku odvolacího soudu, který byl později zrušen dovolacím soudem. Ustanovení § 96 odst. 6 o. s. ř., které bylo do občanského soudního řádu vloženo účinností zákona č. 296/2017 Sb., přitom neumožňuje žalobci vzít žalobu (z tohoto důvodu) účinně zpět (k povinnosti soudu rozhodnout o neúčinnosti zpětvzetí žaloby srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3958/2018, ze dne 17. 6. 2019, sp. zn. 32 Cdo 1063/2019 či ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 26 Cdo 1104/2019). Soud je tak povinen v řízení pokračovat a ve věci meritorně rozhodnout. Zjistí-li, že splněná povinnost podle hmotného práva skutečně existovala, tedy že žalobci uplatněný nárok náležel (měl právní titul pro přijetí plnění), pak žalobu zamítne, neboť zaplacením splnil žalovaný svou povinnost a nárok žalobce již uspokojil; žaloba byla v takovém případě podána důvodně a žalobce se přijetím plnění bezdůvodně neobohatil. Zjistí-li soud, že uplatněný nárok žalobci nenáležel, žalobu zamítne, neboť nebyla podána důvodně; v takovém případě se (v rozsahu poskytnutého plnění) žalobce bezdůvodně obohatil. Výrok rozhodnutí bude tedy po formální stránce vždy zamítavý a pouze důvod,

který vedl k zamítnutí žaloby, umožní rozlišit, zda jde o rozhodnutí ve prospěch žalobce či žalovaného, a to i při posuzování úspěchu či neúspěchu ve věci v souvislosti s rozhodováním o náhradě nákladů řízení (srov. obdobně např. nález Ústavního soudu ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 804/08) i případného nároku na vrácení plnění poskytnutého žalovaným (k otázce závaznosti zamítavého výroku srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 33 Cdo 1074/98, uveřejněný pod číslem 69/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Plní-li žalovaný žalobci na základě pravomocného a později zrušeného rozsudku odvolacího soudu a v následném meritorním rozhodnutí soud dospěje k závěru, že požadované plnění žalobci náleží a že nebyt poskytnutého plnění muselo by být žalobě vyhověno, je třeba žalovaného považovat za účastníka, v jehož poměrech rozhodnutím soudu nastala újma odstranitelná tím, že odvolací (dovolací) soud toto rozhodnutí zruší; ustanovení § 202 odst. 3, § 236 odst. 2 o. s. ř. se neuplatní (šlo by o ryze formalistický přístup). Opačný výklad by znamenal, že žalovaný, který splní povinnost uloženou mu pravomocným rozhodnutím soudu předtím, než je toto rozhodnutí zrušeno odvolacím (dovolacím) soudem, by již neměl možnost napadnout odvoláním (dovoláním) následné meritorní rozhodnutí soudu, v němž je, byť jen v odůvodnění, v jeho neprospěch řešeno, že žalobce měl žalobou uplatněný nárok (k otázce vázanosti soudu doslovným zněním zákona srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/2012, a v něm citovanou judikaturu Ústavního soudu).

Jestliže tedy v souzené věci odvolací soud v napadeném rozsudku konstatoval, že žalované vznikla povinnost zaplatit žalobci vyúčtované nedoplatky služeb, a žalobu zamítl jen proto, že je již uhradila na základě tehdy pravomocného a později zrušeného rozsudku odvolacího soudu ze dne 19. 10. 2017, č. j. 17 Co 231/2017-226, je žalovaná osobou oprávněnou k podání dovolání.

Dovolání však není přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolatelka právní posouzení věci učiněné odvolacím soudem zpochybňuje prostřednictvím skutkových námitek, nesouhlasí s jeho hodnocením provedeného dokazování (zejména stanovisek Českého metrologického úřadu, Ministerstva pro místní rozvoj a Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví). Samotné hodnocení důkazů opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř. nelze úspěšně napadnout (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2017, sp. zn. 31 Cdo 3375/2015, uveřejněný pod číslem 78/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2011, sen. zn. 29 NSČR 29/2009, uveřejněné pod č. 108/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam obsaženého odkazu na nález Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96). Na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat jen ze způsobu, jakým soud hodnocení důkazů provedl, a to jen polemikou se správností skutkových zjištění soudu, tj. prostřednictvím dovolacího důvodu, který dovolatelka k dispozici nemá (viz ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř.).

Rovněž mu vytýká, že řízení zatížil vadami, neboť neprovedl některé navržené důkazy

(kontrolu vodoměrů), nevypořádal se se všemi jejími námitkami uplatněnými v řízení, své rozhodnutí nedostatečně odůvodnil a porušil princip předvídatelnosti soudního rozhodnutí. Uplatňuje tak jiný dovolací důvod, než který je uveden v § 241a odst. 1 o. s. ř.; k vadám řízení může dovolací soud přihlídnout, jen je-li dovolání přípustné (§ 237- 238a o. s. ř.).

Jen pro úplnost lze uvést, že skutková zjištění nevykazují jakýkoliv významný nesoulad s provedenými důkazy a že namítané vady řízení dovolací soud z obsahu spisu neshledal. Odvolací soud pokládal za správný názor soudu prvního stupně, že v dané věci je namístě aplikovat vyhlášku č. 372/2001 Sb. a odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, v němž v souladu s § 157 odst. 1, 2 o. s. ř. podrobně popsal, jaké důkazy provedl, jak je hodnotil a jaké skutkové i právní závěry učinil. Z judikatury Nejvyššího soudu (ani z dovolatelkou zmíněného rozsudku ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2030/2007) přitom nevyplývá obecný závěr, jakým způsobem má být prokázána správnost vodoměru. Přezkoušení údajně vadného vodoměru není jediným významným důkazním prostředkem, je dovoleno rozhodnutí postavit i na důkazech nepřímých (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. I. ÚS 2468/18, na které poukazovala sama dovolatelka).

Nelze přisvědčit ani její námitce, že odvolací soud nerespektoval náleznost Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 2063/17, a usnesení téhož soudu, sp. zn. I. ÚS 2468/18, neboť řeší skutkově odlišné situace a na danou věc nedopadají. Ústavní soud se v nich zabýval vymezením práv odběratele vody (spotřebitele) ve vztahu založeném smlouvou o dodávkách vody (spotřebitelskou smlouvou) a aplikací § 16 odst. 1 a § 17 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. O spotřebitelský vztah však v daném případě nejde.

Přípustnost dovolání nemůže založit ani otázka, zda lze považovat za řádné vyúčtování vycházející z údajů měřidel bez platného ověření, neboť na jejím vyřešení rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá. Odvolací soud učinil závěr o správnosti vyúčtování na základě zjištěného skutkového stavu, jehož součástí bylo i zjištění, že vodoměry, jimiž byla měřena spotřeba teplé vody, měřily správně, byť neměly platné ověření (§ 9 odst. 1 zákona č. 05/1990 Sb., o metrologii). Jeho závěr, že byly-li v jednotkách instalovány vodoměry, spotřební složku nákladů na teplou užitkovou vodu je nutno mezi konečné spotřebitele rozdělit poměrně podle náměrů vodoměrů instalovaných u konečných spotřebitelů, odpovídá znění § 5 odst. 4 vyhlášky č. 372/2001 Sb., kterou se stanoví pravidla pro rozúčtování nákladů na tepelnou energii na vytápění a nákladů na poskytování teplé užitkové vody mezi konečné spotřebitele, ve znění účinném do 31. 12. 2015.

Nejvyšší soud České republiky proto dovolání podle ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení se neodůvodňuje (§ 243f odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 22. 1. 2020

JUDr. Pavlína Brzobohatá
předsedkyně senátu